

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ГЕОГРАФІЇ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ОС «БАКАЛАВР»,
«МАГІСТР», ОКР «СПЕЦІАЛІСТ»
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «МАГІСТР»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 106 «ГЕОГРАФІЯ»**

(освітня програма – Економічна та соціальна географія)

(яким надане таке право відповідно до Правил прийому до Волинського національного університету імені Лесі Українки в 2021 році)

ЛУЦЬК – 2021

Пояснювальна записка

Програма вступного випробування містить найважливіші питання з навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки.

На вступному випробуванні вступник повинен продемонструвати передусім розуміння основних законів і закономірностей географічної науки та її практичного значення, перспективи розвитку, методики навчання географії та основ економіки. Одночасно він повинен показати своє вміння орієнтуватися у фактичному матеріалі, знання найважливіших джерел його поповнення й оновлення, ознайомленість з працями та діяльністю видатних вчених, а також з фундаментальними науковими дослідженнями та періодичними виданнями.

Тематичний виклад змісту

Основи суспільної географії

Об'єкт дослідження суспільної географії. Предмет дослідження суспільної географії. Суть поняття «територіальна організація суспільства». Структура суспільної географії. Періодизація розвитку світової суспільної географії. Історія розвитку української суспільної географії. Поняття про науковий метод. Групи методів дослідження у суспільній географії. Концепція територіальних структур. Типи територіальної структури за Г. Лаппо. Суть поняття «суспільно-географічне положення». Типізація суспільно-географічного положення. Суть поняття «територіальний (географічний) поділ праці». Суть понять «суспільно-географічне районування» та «суспільно-географічний район». Географічне середовище, як сфера існування людини. Географічний детермінізм та посибілізм. Суть понять «культура» та «цивілізація». Світові та регіональні цивілізації. Охарактеризувати основні геополітичні моделі.

Економічна і соціальна географія України

Політико- та економіко-географічне положення України. Адміністративно-територіальний устрій України. Чисельність та розміщення населення. Національний склад. Трудові ресурси та зайнятість населення.

Загальна характеристика господарства. Економічний потенціал. Промисловість. Паливно-енергетичний комплекс. Металургійний комплекс. Машинобудівний комплекс. Хімічно-лісовий комплекс галузей України. Промисловість будівельних матеріалів. Легка, харчова промисловість. Агропромисловий комплекс. Транспорт. Соціальна сфера. Україна і світове господарство. Зовнішні економічні зв'язки.

Економічне районування України. Характеристика економічних районів: Донецького, Придніпровського, Північно-Східного, Столичного, Центрального, Подільського, Карпатського, Північно-Західного, Причорноморського.

Регіональна економічна і соціальна географія

Становлення та розвиток РЕ та СГ в системі географічних наук. Наукові підходи до типології країн. Класифікація країн світу за географічним положенням, площею, чисельністю населення, формою державного устрою, формою правління. Наукові підходи до типізації країн за рівнем соціально-економічного розвитку.

Соціально-економічна характеристика країн Західної, Північної, Південної та Центрально-Східної Європи. Соціально-економічна характеристика Німеччини, Франції, Великобританії, Італії. Західноєвропейська інтеграція як класичний варіант регіональної класичної інтеграції.

Соціально-економічна характеристика країн Південно-Західної Азії. Соціально-економічна характеристика країн Південної Азії. Соціально-економічна характеристика країн Південно-Східної Азії. Соціально-економічна характеристика країн Східної Азії. Соціально-економічна характеристика Японії, Китаю, нових індустріальних країн Південно-Східної і Східної Азії.

Соціально-економічна характеристика країн Північної Америки – США і Канади. Соціально-економічна характеристика країн Латинської Америки. Соціально-економічна характеристика Мексики, Бразилії, Аргентини. Соціально-економічна характеристика Андських країн. Соціально-економічна характеристика країн Центральної Америки. Соціально-економічна характеристика країн Північної, Західної, Центральної, Східної, Південної Африки. Соціально-економічна характеристика країн Австралії та Океанії. Регіональні відмінності країн світу. Економічні інтеграційні процеси та союзи Європи, Азії, Америки. Політичні союзи країн світу.

Географія промисловості

Значення промисловості в господарському комплексі. Об'єкт, предмет та завдання географії промисловості. Історія розвитку географії промисловості. Суть поняття «територіальна організація промисловості». Закономірності і принципи територіальної організації промисловості. Суть поняття «чинник територіальної організації промисловості». Характеристика головних чинників. Форми суспільної організації суспільного виробництва. Поняття про галузь промисловості. Функціонально-галузева структуру промисловості. Класифікація галузей промисловості. Поняття «енерговиробничий цикл». Методика визначення галузей спеціалізації промислового комплексу. Виробничі зв'язки промисловості. Функціонально-територіальна структура промисловості. Елементи територіальної структури промисловості. Галузеве та територіальне управління господарством.

Географія АПК

Агропромислова інтеграція – важливий напрямок аграрної політики, засіб вирішення продовольчої проблеми. Теоретико-методичні основи

функціонування агропромислового комплексу (АПК). Функціональні зв'язки АПК: зовнішні і внутрішні. Ознаки типізації АПК. Основні методи розміщення АПК. Особливості територіальної організації і комплексно-пропорційного розвитку основних сфер АПК. Оцінка галузевої структури АПК (на прикладі України) та основні проблеми цього розвитку. Територіальна і управлінська структура АПК. Роль зовнішніх економічних зв'язків у розвитку АПК.

Політична географія

Об'єкт, предмет та завдання політичної географії. Геополітика: основні підходи до визначення. Багатополярна модель сучасного світу, її ознаки. Сучасна політична карта світу, етапи її формування. Міжнародні організації, їх типи і роль у світовій геополітичній організації світу. Державний устрій. Типи державного устрою країн світу. Монархія. Типи монархій, їх поширення у світі. Республіка. Типи республік, їх поширення у світі. Типи політичних режимів, географія політичних режимів у світі. Федеративні держави, їх політико-територіальний поділ. Типи федерацій у світі. Електоральна географія. Основні напрями та методи досліджень в електоральній географії. Пропорційна і змішана виборчі системи в країнах світу. Геополітичне та політико-географічне положення України. Державний устрій України. Політико-географічне районування. Тенденції розвитку адміністративно-територіального поділу України.

Список літератури

1. Алісов Н. В., Хорев С. Б. Экономическая и социальная география мира (общий обзор). Москва : Гардарики, 2000. 704 с.
2. Барановський М. О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки : навч. посіб. Ніжин : Видавець Лисенко М. М.. 2018. 376 с.
3. Блій Г., Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти. Київ : Либідь, 2004. 740 с.
4. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Київ : ВЦ Академія, 2003. 688 с.
5. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ Академія, 2005. 704 с.
6. Географія світового господарства з основами економіки: навч. посіб. / за ред. Я. Б. Олійника, Г. Г. Смирнова. Київ : Знання, 2011. 637 с.
7. Геополітика / под. ред. Манилова В. Москва : ТЕРРА-Книжный клуб, 2002. 624 с.
8. Дністрянський М. С. Політична географія України. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. 348 с.
9. Дністрянський М. С. Етногеографія України. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 232 с.
10. Дорогунцов С. І., Заяц Т. А., Пітюренко Ю. І. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка : підручник / за ред. С. І.

Дорогунцова. Київ : КНЕУ, 2005. 988 с.

11. Економічна і соціальна географія світу: підручник / за ред. Б. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

12. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. Кузика С. П. Львів : Світ, 2005. 672 с.

13. Жук М. В. Круль В. П. Розміщення продуктивних сил і економіка регіонів України : підручник. Київ : Кондор, 2004. 296 с.

14. Заставний Ф. Д. Україна. Природа. Населення. Економіка. Львів : Апріорі, 2011. 504 с.

15. Іщук С. І., Гладкий О. В. Географія промислових комплексів: підручник. Київ : Знання, 2011. 375 с.

16. Іщук С. І., Гладкий О. В. Соціальна та економічна географія. Теорія та методологія. Київ : Знання, 2015. 335 с.

17. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / за ред. О. І. Шаблія. Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.

18. Колосов В. А., Мироненко Н. С. Геополитика и политическая география. Москва : Аспект Пресс, 2001. 479 с.

19. Максаковский В. П. Географическая картина мира: Общая характеристика мира. Москва : Дрофа, 2004. 496 с.

20. Мезенцева Н. І., Трусій О. М. географія аграрно-промислового комплексу : навч.-метод. посіб. Київ : ВПЦ Київський університет, 2016. 92 с.

21. Пістун М. Д. Основи теорії суспільної географії. Київ : Вища шк., 1996. 232 с.

22. Пістун М. Д., Гуцал В. О., Провотар Н. І. Географія агропромислових комплексів : навч. посіб. Київ : Либідь, 1997. – 156 с.

23. Світова економіка: навч. посіб. / за ред. Козака Ю.Г., Ковалевського В.В., Логвінової Н. С. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 327 с.

24. Соціально-економічна географія України : навч. посіб. / за ред. Шаблія О. І. Вид. 2-е, перерб. і доп. Львів : Світ, 2000. 680 с.

25. Стецький В. В., Федунь В. В. Центральна Європа: суспільно-політичний і соціально-економічний розвиток. Текст лекцій. Львів : Простір М, 2002. 83 с.

26. Топчієв О. Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика. Одеса : Астропринт, 2005. 632 с.

27. Топчієв О. Г. Основи суспільної географії : підручник. Одеса : Астропринт, 2009. 544 с.

28. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 370 с.

29. Туровский Р. Ф. Политическая география. Москва : МГУ, 1999. 380 с.

30. Цепенда М. М. Суверенні держави світу : суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 226 с.

31. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії. Львів : Вид.

центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. 444 с.

32. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2001. 744 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

На фаховому випробуванні за кожну правильну відповідь вступнику нараховується певна кількість балів, яка зростає пропорційно до кількості та правильності виконаних завдань. Абітурієнт розв'язує 20 тестових завдань.

Оцінювання знань вступників здійснюється за шкалою від 100 до 200 балів.

Результати виконання завдань дозволяють виявити рівень підготовки вступника:

1 рівень (високий): 200–180 балів виставляється вступникам, які в повному обсязі виконали завдання (тестові завдання), продемонстрували обізнаність з усіма поняттями, фактами, термінами; адекватно оперують ними при розв'язанні завдань; виявили творчу самостійність, здатність аналізувати факти, які стосуються наукових проблем. Усі завдання (тестові завдання) розв'язані (виконані) правильно, без помилок.

2 рівень (середній): 179–160 балів виставляється за умови достатньо повного виконання завдань (тестових завдань). Розв'язання завдань має бути правильним, логічно обґрунтованим, демонструвати творчо-пізнавальні уміння та знання теоретичного матеріалу. Разом з тим, у роботі може бути допущено декілька несуттєвих помилок.

3 рівень (достатній): 159–140 балів виставляється за знання, які продемонстровані в неповному обсязі. Вони, зазвичай, носять фрагментарний характер. Теоретичні та фактичні знання відтворюються репродуктивно, без глибокого осмислення, аналізу, порівняння, узагальнення. Відчувається, що вступник недостатньо обізнаний з матеріалом джерел із навчальної дисципліни та не може критично оцінити наукові факти, явища, ідеї.

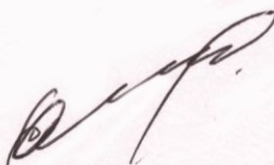
4 рівень (низький): 139–100 балів виставляється за неправильну або поверхневу відповідь, яка свідчить про неусвідомленість і нерозуміння поставленого завдання. Літературу з навчальної дисципліни вступник не знає, її понятійно-категоріальним апаратом не володіє. Відповідь засвідчує край низький рівень володіння програмним матеріалом.

Голова фахової атестаційної комісії

Юрій БАРСЬКИЙ

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Олег ДИКИЙ